

VEILIGHEIDS- EN WELZIJNSENQUETE 2012

Wat leeft er binnen de Vlaamse ondernemingen?

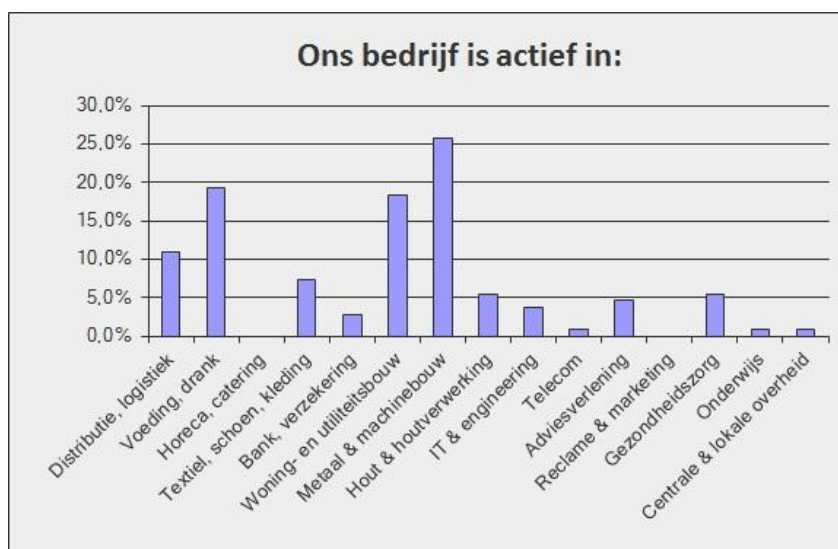
Een actief veiligheidsbeleid en preventieve campagnes creëren een meerwaarde in elk bedrijf op korte én op lange termijn. De zorg voor veiligheid en het welzijn van uw medewerkers doet ziekteverzuim en ongevallen afnemen en werkt daardoor kostenbesparend; terwijl betere arbeidsomstandigheden de motivatie verhogen, wat de productiviteit dan weer ten goede komt.

Via haar jaarlijkse enquête houdt 4 Safe de vinger aan de pols rond wat er leeft aan veiligheid en welzijn bij de Vlaamse ondernemingen. Welke zijn de meest gebruikte zorgsystemen, hoe kijkt men aan tegen werkdruk of welke zijn de belangrijkste activiteiten van onze HSE-managers? Op deze vragen proberen wij een antwoord te vinden.

Preventieadviseurs aan het woord

1500 ondernemingen in Vlaanderen hebben in de maanden februari en maart een vragenlijst ontvangen. Hierop kwam een respons van 7,26% (i.e. effectief ingevulde enquêtes). 25,7% van de ondervraagde bedrijven is actief in de metaal- en machinebouw, gevolgd door de voedingssector (19,3%) en de woning- en utiliteitsbouw (18,3%). 35,4% van de respondenten zijn bedrijven met meer dan 250 werknemers.

Bijna een kwart van de reacties kwam van bedrijven die 100 - 249 mensen te werk stellen. 13,7% van de bedrijven die deelgenomen hebben aan onze enquête zijn KMO's. Het zijn vooral preventieadviseurs (84,9%) die hebben meegewerkt aan de veiligheids- en welzijnsenquête voor 2012.

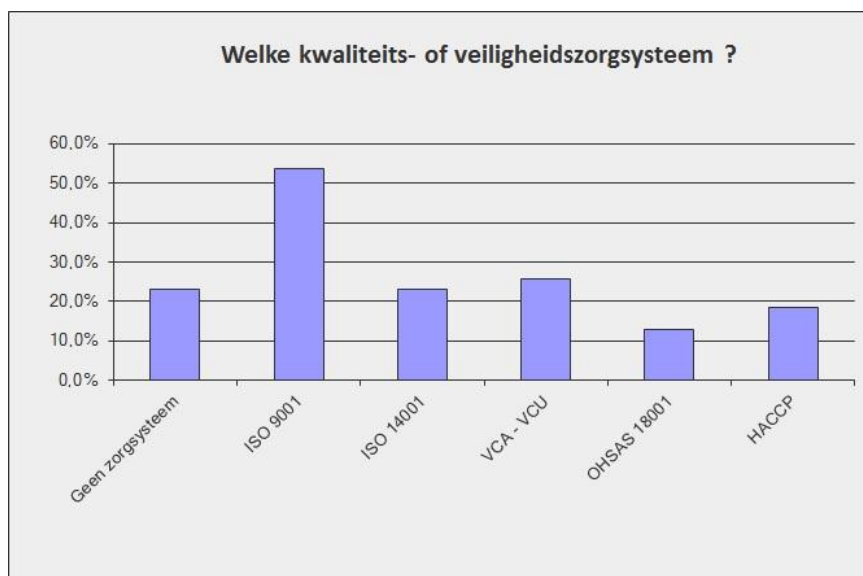

Meer dan de helft van de bedrijven heeft een kwaliteitssystem

Uit de vraag naar een veiligheids- of kwaliteitssystem komt voort dat 23,1% er geen blijkt te hebben. Het belangrijkste kwaliteitssystem is ISO 9001 (53,8%) gevolgd door het milieucertificaat ISO 14001 (23,1%).

Veiligheid wordt door 25,6% van de bedrijven geborgd door de Veiligheid Checklist Aannemers. Aangezien 44% van de respondenten actief is in de montage- of bouwsector, is dit een logisch cijfer.

De wereldwijde veiligheidsstandaard OHSAS 18001 wordt gevolgd door 12,8% van de bedrijven uit het 4 Safe veiligheids- en welzijnsonderzoek. HACCP (18,6%) is het veiligheidshandboek voor de voedingsbedrijven.

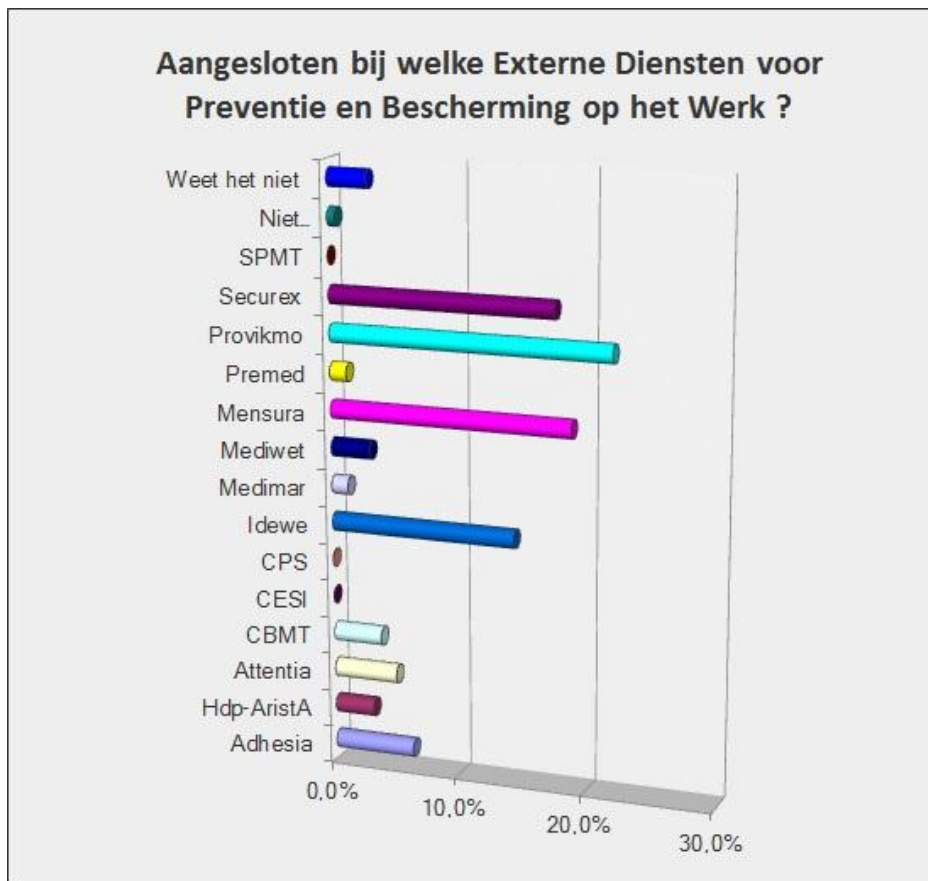
Het Globaal Preventie Plan is goed ingeburgerd

Een gestructureerd veiligheids- en preventiebeleid start met het uitwerken van een globaal preventieplan (GPP) en het jaarlijks actieplan (JAP). Aan de basis van deze twee documenten ligt een grondige risicoanalyse die de gevaren en onveilige situaties boven water brengt.

87,9% van de bedrijven zegt een actueel GPP te hebben voor de volgende 5 jaar. Hiervan zegt 18,1% dat dit een grote impact heeft op de veiligheid en gezondheid binnen het bedrijf. 66,7% geeft aan dat het een bepaalde impact heeft en 15,2% dat het GPP nagenoeg geen impact heeft.

Bij welke EDPBW bent u aangesloten?

Van zodra een bedrijf 1 personeelslid in dienst heeft, moet het aangesloten zijn bij een externe dienst voor preventie en bescherming op het werk (EDPBW) voor alle risico's die zich kunnen voordoen en waarvoor geen interne deskundige beschikbaar is. Als het bedrijf bijvoorbeeld geen eigen psycholoog heeft voor de psychosociale belasting, moet het hiervoor een externe dienst inschakelen. Voor de meeste bedrijven betekent dit dat ze aangesloten zijn bij een externe dienst die tevens de medische controles voor haar rekening neemt.

Provikmo is met haar aandeel van 21,9% in ons onderzoek de grootste speler in Vlaanderen. Op de voet gevolgd door Mensura (18,8%) en Securex (17,5%). De vierde speler is Idewe met 14,4% en Adhesia sluit de top-5 af met 6,3%.

Bijna 1 op de 4 bedrijven stelt productiviteit boven veiligheid

Als we de bedrijven een aantal stellingen voorleggen, dan zegt 70,4% van de preventieadviseurs tevreden te zijn met de bestaande veiligheidsvoorzieningen. 97,17% probeert voortdurend de veiligheid te verbeteren. Opvallend is dat 9% aangeeft dat het management pas iets doet aan de onveilige situaties als er (weer) een ongeluk is gebeurd.

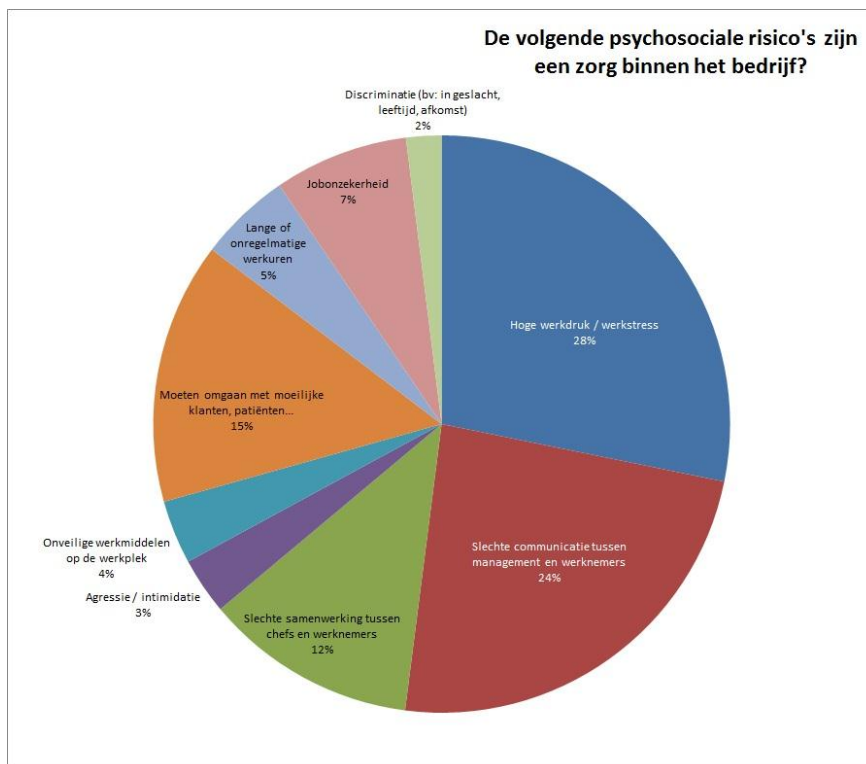
Volgens 84% van de HSE-verantwoordelijken spreekt het management zelf mensen aan op veiligheidsaspecten als ze op de werkvloer komen. Als veiligheidsprocedures worden overtreden, dan treffen directe chefs corrigerende maatregelen (82,4%). Een belangrijk aandachtspunt is dat 23,8% verklaart dat het management productiviteit boven veilig werken stelt.

De zorgenkinderen blijven tijdsdruk en slechte communicatie

Werkdruk en stress zijn ons allemaal bekend. Af en toe werken tegen de klok of onder spanning stelt meestal geen probleem. Wanneer het werk echter lange tijd te veel van ons vergt en de druk te hoog is, ontstaan er allerlei problemen. We merken in onze resultaten ook een aantal symptomen op die waarschijnlijk te wijten zijn aan de eurocrisis en de huidige turbulente tijden.

Uit de 4 Safe veiligheids- en welzijnsenquête 2012 blijkt dat bij 64% van de bedrijven de hoge werkdruk de belangrijkste stressfactor is. Dit is een stijging met 10,5% in vergelijking met 2011.

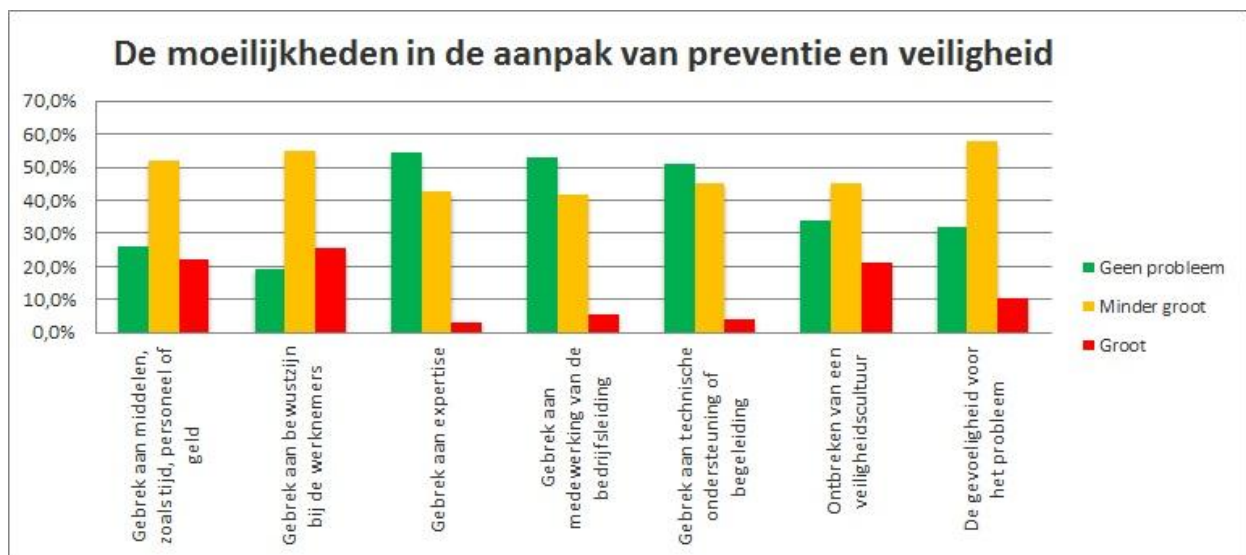
Slechte communicatie tussen het management en haar medewerkers komt op de tweede plaats met 54,1%. Ook hier zien we een duidelijke stijging tegenover 2011 nl. met bijna 17% . 27% klaagt dan weer over een slechte samenwerking met de collega's, wat een status quo is met vorig jaar.

Verder zien we dat omgaan met moeilijke klanten of patiënten (33,3%), jobonzekerheid (17,1%) en lange of onregelmatige werkuren (11,7%) belangrijke factoren zijn die de psychosociale gezondheid belasten. Tot slot geeft 7,2% aan dat er sprake is van agressie en discriminatie in hun bedrijf.

Het ontbreekt aan veiligheidsbewustzijn, tijd en middelen

Vervolgens vroegen we de HSE-managers op welk vlak zij de meeste moeilijkheden ondervinden bij de aanpak van het preventie- en veiligheidsbeleid. Het grootste struikelblok is het ontbreken van een veiligheidsbewustzijn bij de werknemers. 25,6% geeft aan dat dit een groot probleem is. Op de tweede plaats komt het gebrek aan middelen, zoals tijd, personeel of geld (22,1%). Voor 21,3% van de ondervraagden is het ontbreken van een veiligheidscultuur een grote zorg. Bijna alle veiligheidsverantwoordelijken geven aan dat ze voldoende expertise hebben om hun job in te vullen. 5 op 10 veiligheidsmensen merken echter op dat ze in meer of mindere mate gebrek aan medewerking ondervinden bij de bedrijfsleiding.

Bijna 40 % van de bedrijven analyseert ziekteverzuim niet

De volgende vraag die we stelden aan de veiligheidsverantwoordelijken ging erover welke veiligheids- en gezondheidstaken (V&G) dit jaar op hun agenda staan. Hieruit leren we dat de meeste energie gaat naar het uitwerken van veiligheidsinstructiekaarten (75,2%) gevolgd door het uitvoeren van veiligheidsaudits (68%) en het op punt stellen van hun nood- en evacuatieplan (63,9%) en Globaal Preventie Plan (59%).

Enkele andere opvallende cijfers:

- 39,8% analyseert hun ziekteverzuim niet;
- 35,5% van de ondervraagden schrijft geen toolboxen;
- 18,2% maakt geen veiligheidsinstructiekaarten en
- 27% voert geen veiligheidsaudits uit op de werkplek.

V&G investeringen verminderen de risico's en verbeteren het bedrijfsimago

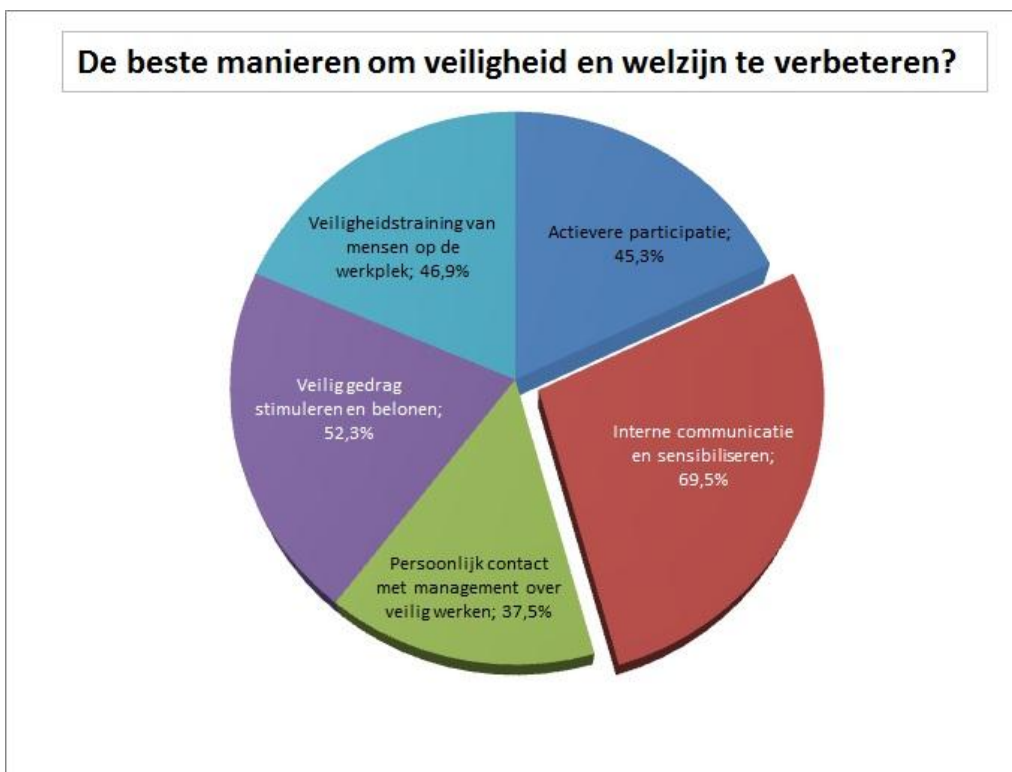
Als we de HSE-managers vragen waarop V&G investeringen een positief effect hebben, dan zien we de hoogste score voor het verminderen van allerhande risico's. Voor 19,2% van de ondervraagden heeft dit een zeer grote en voor 47,2% een grote impact. Op de tweede plaats komt het verbeterde bedrijfsimago wat voor 11,4% een zeer grote impact heeft en voor 44,7% van de bedrijven een grote impact.

Voor 51,6% helpen investeringen in V&G om het aantal ongevallen te verminderen en voor 62,1% heeft het slechts een matige impact op het beperken van de afvalberg. 76,3% van de ondervraagden geeft aan dat er geen of een matige bijdrage is op het vlak van innovaties. Een opvallende meerderheid (63,9%) geeft ook aan dat de productkwaliteit niet of bijna niet verbetert door V&G investeringen.

Voor de periode 2012-2013 zien wij dat bij de meeste bedrijven het budget gelijk zal blijven (54,4%). Positief is wel dat 28,8% meer zal investeren en bij 4% zullen de investeringen in V&G afnemen.

Interne communicatie en sensibilisering

De meerderheid van de veiligheidsverantwoordelijken geeft aan dat interne communicatie en sensibilisering (69,9%) de beste manieren zijn om de veiligheid en het welzijn van de medewerkers te verbeteren. Door het stimuleren en belonen van veilig gedrag (52,3%) en het trainen van hun mensen op de werkvloer (46,9%) gaan wij erop vooruit. 4 op 10 vinden een actieve deelname en persoonlijk contact belangrijk om het veiligheidsgevoel op de werkplek te bevorderen .

En ... wat hebben we geleerd?

Stress en drukte kenmerken onze samenleving: in het verkeer, in de vrije tijd en op het werk. Stress is een ernstig probleem dat ook de gezondheid van de onderneming kan bedreigen. Medewerkers onder stress zijn niet meer in staat om de verwachtingen van het bedrijf in te lossen. Gevolg: gedemotiveerde werknemers, een slechte sfeer, ziekteverzuim en personeelsverloop. Tijdsdruk wordt gezien als dé belangrijkste stressfactor. Verder is er extra aandacht nodig voor slechte communicatie en problemen bij samenwerken met collega's.

Heel wat bedrijven analyseren de oorzaken van hun zieke medewerkers niet. Dit is een gemiste kans om tijdig problemen met de gezondheid en het welzijn van hun medewerkers te onderkennen. Andere onderzoeken geven immers aan dat er een zeer sterke relatie is tussen gezondheidsproblemen (algemeen, fysiek en mentaal) en ziekteverzuim. Medewerkers die voldoende bewegen, gezond eten, niet teveel roken of alcohol drinken en voldoende ontspanningsmomenten inlassen, zijn minder frequent en minder lang afwezig.

Sleutels tot een goedwerkend preventiebeleid zijn de betrokkenheid op alle bedrijfsniveaus en interne motivatie om veilig gedrag zichtbaar te maken op de werkvloer. De veiligheidsverantwoordelijken uit ons onderzoek geven aan dat het hen vooral ontbreekt aan medewerking bij de bedrijfsleiding en aan middelen om hun veiligheids- en preventiebeleid verder uit te bouwen. Belangrijke signalen hiervan zijn dat productiviteit nog te veel vóór veiligheid komt en dat er eerst een arbeidsongeval moet gebeuren vooraleer men in actie schiet.

Veilig werken is en blijft mensenwerk; elke dag opnieuw. Enkel als de wil er is bij alle partijen (hiërarchische lijn, het individu en de groep waarin hij werkt) om veilig te werken, wordt de werkplek effectief veiliger. Waar het vandaag om draait, is de wijze waarop de ganse organisatie het aspect veiligheid en welzijn van en voor haar medewerkers integreert in haar dagelijks denken en handelen. Veiligheid dus als keuze, als waarde en als cultuur.

Wij zijn overtuigd van het blijvend belang van redeneren in termen van veiligheid en welzijn. Het verschaft een taal die organisaties en medewerkers met elkaar verbindt. Bovenal voedt ze de gedachte dat een organisatie die haar mensen ontwikkelt en de aandacht voor veiligheid elke dag scherp houdt, daarvan de vruchten zal van plukken.

Auteur:

Koen CLAERBOUT
Toegepaste psychologie
Preventieadviseur 4safe.be

Goswinstraat 14
B-8570 Vichte-Anzegem
GSM 0475 28 70 73
www.4safe.be • info@4safe.be

safety inspections • risk analysis • audits • toolboxes